

Patrick Lane

Rode hond, rode hond

Vertaald door Laura van Campenhout

SIGNATUUR

2009

1

Hij deed er niet lang over om me te begraven. Hij schraapte Hover het schrale leem, en onder zijn gebarsten schop en stompe houweel schoten grind en brokken klei weg. De zweetband van zijn strohoed werd steeds donkerder terwijl hij zich onder een lucht vol sterrenslib gebukt aan zijn taak wijdde. De hitte hing aan zijn nek als het juk bij een os. Het haar op zijn vingers was kroezelig vilt, een vacht waar zandkorreltjes in fonkelden, en er stond een volle maan aan de hemel. Twee bomen lieten hun knoestige takken over hem neerhangen waaraan bittere appels verschrompelden in hun korstige, wormstekige schil, glinsterend in het bleke licht.

Hij tilde me uit het ledikantje waarin ik zes lange maanden lispelend had geademd en wikkelde me in het laken waar moeder me na mijn geboorte op had laten liggen. Mijn babyzweet had de stof gelig grijs verkleurd. Ik vond het heerlijk dat hij me vasthield. Hij omwikkelde me stevig met dunne katoen, legde me op een stuk zeildoek en pakte me in. Mijn lichaam bewoog licht als het skelet van een vogel tussen zijn vingers.

Vouw na vouw.

Ik keek toe vanaf een tak van de appelboom in de verwilderde boomgaard, zijn kleine Alice, en wist dat aan de binnenkant van zijn schedel de tranen stroomden, al waren zijn donkere ogen droog als glas. Wat hij aan het begraven was, had hij gemeend te mogen houden, en ik wist dat hij mijn lichaam in het vel van zijn handen grifte. Wat hij ook moest dragen in de dagen en nachten die hem restten, of het nu een bijl was of een geweer, hamer, wiel of wonder, hij zou mij vasthouden, de dode dochter die vlak na Rose was gekomen, de eerste meisjesbaby die de grond in ging, waarna ik zou volgen, zijn een-na-laatste kind.

Wij waren de tussenkinderen, Rose en ik. Voor ons kwam degene die ze wilde, Eddy, en twee jaar later Tom, de jongen die niemand had gepland. Mijn moeder hield van Eddy, haar eerste zoon,

voor haar de enige. Het kind dat na ons allemaal kwam was van een andere moeder, een dochter geboren zonder naam.

Volgens vader had moeders kwaadwilligheid en opzettelijke verwaarlozing Rose en mij het leven gekost, maar de waarheid was anders. Moeder droeg alleen leegte in zich voor haar eigen soort. Dat ze zei dat ze na onze geboorte in een donker oord terecht kwam, verandert niets aan wat ze wel of niet deed. Haar hart klopte voor haar eerste zoon, Eddy, en toen hij kwam was ze eindelijk een beetje gelukkig. Hij zou voor haar de geliefde worden van wie ze zeker was, een jongen, een bijna-man. Roosje leefde maar één week en ik op negen dagen na een halfjaar. Elke dag en nacht van die lange maanden was ik op weg naar mijn graf. Het was een lange weg die ik aflegde in dat ledikantje, zonder hulp van moeder, die zei dat ze niet goed werd van onze geboorte. De enige zorg kwam van Tom, en die was voor geen van beiden genoeg om ons heel te houden. Ik sabbelde op het lapje dat hij in koemelk had gedrenkt; een puntje katoen was de tepel die ik kende. Roosje had geweigerd wat hij probeerde te geven. Geboren voor de dood ging ze er bereidwillig heen. Tom was de enige die probeerde ons te verschonen.

Arme moeder. Het beetje melk dat ze had kwam er wittig uit, als water dat langs kalksteen sijpelt. Ik proefde haar een dag of twee, meer niet, de in een kopje gekolfde melk die ze met tegenzin aan Eddy gaf, die hem doorgaf aan Tom. Dat ze mij verloochende had te maken met haar dromen en waar ze vandaan kwam. Het verleden maakt ons tot wat we zijn. We falen dagelijks in ons verlangen naar heelheid. De levens van vader en moeder waren altijd al geschonden geweest.

's Nachts worden we gekweld door de spiegel die de dingen ons voorhouden. We horen onszelf als we schreeuwen tegen het invalende duister. Overdag zien we onszelf in wat en wie het dichtst bij onze smart komt. Dag en nacht zag moeder zichzelf in mij, zag ze het kleine meisje dat ze ooit was naar haar terugkijken, en hoewel ze zich in dit beeld vergiste, veranderde het haar niet. Rose verging het net zo. Moeder wilde niet naar haar toe. Ze zei dat ze niet naar iets kon kijken wat met stakerige beentjes en een gezwollen buik, toegeknepen ogen en een vlezig koord om haar nek uit haar was gekomen. Ze zag wie Rose was en later zou zijn, en ze kon er niet tegen. Mij verging het net zo. Ik kan er niet tegen, zei moeder dan

tegen Rose wanneer ze de kinderkamer in kwam, Eddy klein naast haar. Waarom leef jij? Vader nam Rose op toen ze drie dagen oud was en legde het piepkleine lijfje van mijn zus op moeders buik in de hoop dat ze het aan haar borst zou leggen. Haal haar weg, zei moeder tegen vader en dat deed hij, en Roosjes longen piepten, verzwakt door de streng die haar bij het naar buiten komen had verstikt. Haar ademhaling was een traag, amechtig lied. Ze hield het zeven dagen vol, met Tom die de kinderkamer in glipte om haar rode huidje en haar twijgjes van benen te strelen, haar lipjes nat te maken met melk die ze nooit oplikte. Rose staarde langs hem heen naar de muur, haar piepkleine vuistjes stevig gebald.

Terwijl Rose lag te sterven, ging vader tekeer. Eddy en Tom pasten op hun tellen als hij dat deed en verscholen zich waar ze maar konden wanneer hij razend werd. Dan woedde er een staccato spervuur in zijn binnenste. Ze hadden allebei het getier gezien zoals alleen vader dat kende, dat in hem opvlamde als een kwaad gesternte. Uit de verte keken ze naar hun vader, bespiedden zijn bewegingen, zijn zwijgen, zijn dronken woestheid wanneer de toorn kwam opzetten, de eenzaamheid die hij leek te koesteren. Nadat hij die nacht Roosje had begraven, gluurden de jongens door de kieren op het dak van de aardappelkelder en zagen hem op de verpieterde maiskolven pissen. Zijn grote lul maakte hen bang, de troebele krans van zijn water bruiste in het stof. Ze starden ernaar en in hun kindergoed was het onvoorstelbaar dat zij ook zo zouden zijn.

Vader was elke dag even bij Rose komen kijken zolang ze nog ademde. Hij raakte haar niet aan, behalve die ene keer dat hij haar aan moeder gaf, tuurde alleen door de spijlen terwijl zij dieper wegzonk. Zijn stilte daar was voor de jongens iets wat leek op de zorg die ze zelf nooit hadden gekregen.

Van woensdag tot woensdag, en zoals moeder tegen vader zei toen Rose haar laatste adem uitblies: *Op woensdag geboren ben je verloren*. Vader schreeuwde het uit bij die woorden en wreef ze moeder vanaf die dag aan.

Ik kwam vlak na Rose, vader had moeders lichaam doorboord en in haar binnenste het zaad gelegd dat hem de dochter zou geven die hij wilde. Moeder had vergeefs geprobeerd hem af te weren. Hij duwde met zijn ruwe knieën haar benen uiteen en bereed haar tot zijn behoefte was bevredigd. Haar wraak was zoet. Het ei dat ze hem schonk was net zo zwak als het vorige.

Toen ze indertijd een zoon wilde, was het anders geweest. Ze had de drie jaar dat ze kriskras door het westen trokken gewacht. Toen had hij haar naar de vallei gebracht. Een week nadat ze in het huis op Ranch Road waren gaan wonen was haar ei klaar, en ze liet Elmer in de val lopen toen hij stomdronken was, duwde hem in de lege woonkamer op de hardhouten vloer en sjoerde hem bij haar naar binnen. Hij had luidkeels geschreeuwd, maar een mannenlichaam is niet te houden, ook al wil de man het anders. Wie weet om wie hij schreeuwde? Vader vervloekte zijn lust, maar dronken als hij was, kon hij haar niet tegenhouden.

Zei zij.

Ze spande zich natuurlijk alleen zo in voor een jongen. Ze klauwde met een nare lach van hem af nadat het zaad uit hem was gestroomd en hij daar op zijn rug lag, zijn stijfheid verslapt, haar dijen nat van zijn lozing.

Dat was het verhaal van Eddy en hoe hij is gemaakt.

Moeder zei dat ze een jaar nadat Eddy was geboren ijde van de koorts en dat vader toen zijn zin doordreef, en vader zei dat hij de nacht dat Tom werd verwekt voor pampus had gelegen. Ze loogen allebei, dat hadden ze altijd gedaan. Na Eddy was er behoefte aan Tom, al wisten zij dat niet. Ze wisten niet hoe hij later zou zijn of wat hij zou doen, maar hij had iets wat hen benieuwd maakte. Voor hen was hij anders, maar anders dan wie of wat? Tom droeg een beladen verlangen met zich mee dat misschien wel een hart zou zijn genoemd als ze er een naam aan hadden kunnen geven. Maar hoe had Tom daar iets van moeten weten? Hij was er gewoon, een baby, daarna een jongen. Welk kind weet hoe het moet vragen wie hij is? Eddy zag hun verwarring om deze tweede zoon. Hij hield van Tom om de last die hij droeg. Er zijn er een paar die al het werk moeten opknappen. Tom had het karakter van de kraai en het hart van het winterkoninkje. Sterven en schuilgaan zaten hem in het bloed.

Toen vader me wegdroeg tussen de laatste paar appelbomen, wist hij niet dat Eddy en Tom toekeken. Diep in de boomgaard legde hij me op een lamsvacht die hij dat voorjaar had geprepareerd. Daarna pakte hij drie blauwe veren uit zijn hoedband en stak ze in de lijkwade van zeildoek die me bedekte. Vader groef mijn graf zoals hij dat van Roosje had gegraven, elke haal met zijn handen, elke volle spade een veroordeling van moeders tekortkomin-

gen. Hij zei dat zij me dood had gewild, maar hij had het mis. Ze wilde me gewoon niet in de wereld waarin zij haar tranen vergoot. Hij zei dat moeder geen meisje waard was, en ondanks al zijn liefdesbetuigingen voor de dochters die hij nooit scheen te mogen grootbrengen, geloofde hij dat moeder met haar regelrechte verwaarlozing iedere dochter had gedood die hij had kunnen laten uitgroeien tot een vrouw die voor hem zou hebben gezorgd in de jaren die nog komen moesten. Hij zou het niet lang meer maken, maar dat wist niemand. Een hoop grind en harde leem omringen mijn baar, net als bij het lichaam van mijn zusje.

Dit is woestijnland en goede grond is bijna niet te vinden. Verschrompelde appels hingen boven vaders hoofd toen hij me in het gat legde dat hij gegraven had en prevelde wat hij aan woorden had. Ik lag op het lamsvel en zag hoe hij zijn gezicht in zijn ruwe handen nam. Het was als een wonder voor hem dat hij voor het eerst sinds hij een jongen was weer zout water proefde.

Bij het piepkleine hoofdje van Rose had vader een steen uit de rivier geplaatst. Rozenkwarts waar vergruisd licht af bladderde. Die van mij zou een uitheemse steen zijn, ooit achtergelaten door een gletsjer toen de aarde van ijs was, blauw als de lucht vlak voor de zon opgaat. Hij zei dat zijn zus van blauwe stenen hield. Hij noemde me naar haar: Alice. Hij had de steen gevonden in de heuvels boven Sugar Lake en hem naar het veld gebracht, het gewicht ervan aan zijn sterke armen laten hangen. Hij lag boven me, eenzaam als een coyote wiens prooi hem is ontgaan.

O, zusjes van me, de verhalen kolken. Ze zijn slecht water dat door de rotsen is ingesloten. De woorden die me zijn verteld keren zich tegen zichzelf. Er waren nachten dat vader bij de halfronde blauwe steen aan het hoofdeinde van mijn graf zat en me met de whiskeyfles in zijn knuist verhalen vertelde. Hij praatte tegen mij, maar soms denk ik dat het evengoed tegen de nacht was. Als het volle maan was, kwam hij uit de aardappelkelder naar de boomgaard gewankeld, terwijl hij een countrylied van vroeger zong, *Cowboy Jubilee, Tumbling Tumbleweed*. Nadat hij zich op de grond had laten zakken, dronk hij en mompelde hij over toen hij een jongen was. Hij voelde zich veilig daar bij mij. Ik was de dochter die hij gekend dacht te hebben. Het verleden dat hij me gaf was zijn enige geschenk, afgezien van de blauwe veren die hij in mijn lijkwade had gestoken en de steen die hij voor mij had geplaatst.

Zijn oudste verhalen had zijn moeder aan hem verteld. Ik lag nog maar een week onder de grond toen hij voor mij herinneringen ophaalde aan de tijd van zijn grootmoeder. Ze was een klein meisje dat destijds, in de vorige eeuw, vanuit het Montana Territory naar het noorden was gekomen. Er waren drie huifkarren en drie gezinnen. Zijn grootmoeder was zeven toen ze de puppy beschermde tegen haar vader, die hem wilde opeten.

Vader viel stil toen hij dat zei. Het was alsof hij verwachtte dat ik hem vragen ging stellen, maar hoe kon ik daar iets van zeggen? Ik lag in mijn graf te wachten tot hij verderging. Het was een lang verhaal, verteld met een fles in de hand. Zoals de meeste van zijn verhalen. Soms hield hij op en dan ging hij tekeer tegen vroeger, boos op een wereld waarvan hij vond dat die hem onrecht had aangedaan. En soms hield hij op met vertellen en staarde in het stof alsof daar een antwoord lag, als hij maar goed genoeg keek. Hij porde met zijn vinger tussen de kiezels en herschikte ze in vierkantjes en rondjes of trok er sporen mee in het stof. Hij keek lang naar wat hij gemaakt had en verspreidde het grind dan met zijn laars. Wie weet wat hij daar zag, wat hij dacht in de nacht.

Hij vertelde me dat elk gezin een gat groef in de grond aan de zuidrand van de Great Sandhills, de winter was al op komst voordat de zomer voorbij was, de sneeuwstormen raasden ononderbroken. Ze hadden nog driehonderdvijftig kilometer te gaan en konden geen kant meer op. Drie huifkarren, en de sneeuw hoopte zich op, de grond onder hun voeten was hard zand dat in groteske kristallen bevroor, brokken meteoriet waarvan ze dachten dat het begraven engelen waren omdat ze zo schitterden in de zon. Ze hadden zo veel mogelijk dieren opgegeten, de rest werd door kachtingen en wolven geroofd. De vrouwen en kinderen lagen in hun hol in de grond te luisteren naar het gehuil boven hen, terwijl de mannen de van elzenstammen en leren veters gemaakte ladders opklommen en kogels verspilden aan spookgestalten die uit de sneeuwduinen kwamen, grijze wolven wier honger het geluid werd van vallende sneeuw.

Drie gezinnen en een vroeg ingevallen winter in de Territories. Fort Macleod was nog ver weg, een door de sneeuw onbereikbaar geworden plek. Elke nacht van de reis hadden ze rondom hun vuren gezeten en gesproken over de droom, het land dat ze zouden ontginnen, de wildernis die ze zouden veranderen in iets wat ze

konden bezitten, een boerenhoeve, een fokkerij, een schuur, een thuis. Het was 1886, zei mijn vader, nog maar dertien jaar nadat Amerikaanse wolvenjagers de Assiniboine hadden uitgemoord in de Cypress Hills. Ze waren 's nachts komen opdagen om de mannen te doden die hun paarden hadden gestolen, maar dat was allicht een leugen, zei vader. Ik denk dat ze gewoon een paar indianen wilden afschieten, vertelde hij me.

Soms denk ik dat de enige waarheid die hij kende het verleden was, de verhalen die op de doolhoven leken die hij met kiezels in het zand maakte. Hij zei dat de gezinnen vanuit het Montana Territory over de oude grens met de indianen, de Medicine Line, naar het noorden waren gekomen, waar ze doorgestoken waren naar de droge streek boven de Cypress Hills, tegen beter weten in, want de route langs de Frenchman River in het zuiden was veiliger en zekerder, met volop water en hout, en heuvels die hen tegen de stormen konden beschermen. Hij heeft me nooit verteld waarom ze zo laat vertrokken, augustus is niet het moment om aan zo'n reis te beginnen. Het schijnt dat er geen verhalen zijn behalve die waarin een hand een teugel beroert en een paard zijn hoofd wendt, het dier dat weet wat de man niet weet, dat met zijn zijdelingse blik vraagt waarom ze bij gras en water vandaan een woestijn in gaan. De eerste storm raasde vanuit het noorden als een molensteen hun leven in. Hij kreeg hen te pakken toen de maand augustus overging in september. Na amper vijftien kilometer in de sneeuw hielden ze halt, twee paarden waren doodgezweept, vastgelopen in de tot schofthoogte opgewaaide sneeuwhoppen.

Vader mompelde wat en hield zijn whiskeyfles omhoog. Hij wees ermee naar de maan. Hij mocht er graag doorheen kijken, naar het vale licht, terwijl hij naar de wind in de graspollen luisterde. Hij zei dat de mannen de karren aan elkaar bonden en de laatste paarden in leven werden gehouden tot in december, toen het beetje voer dat ze hadden op was en er alleen gesmolten sneeuw was als water, waarna ze de dieren een voor een afschoten en probeerden van het vlees te leven. Elke nacht bleef er iemand buiten in de sneeuw achter die de slinkende voorraad moest bewaken tegen de rooftochten van de wolven. Wat ze niet mee naar hun holen namen, werd achtergelaten voor de wilde beesten, slachtafval en botten, aan flarden gereten vel. Hun jacht stelde niet veel voor, een enkele gaffelantilope en prairiehazen, totdat zelfs die er niet meer waren. Een of

twee magere herten, meer niet, en ze maakten hun hollen steeds dieper om in leven te blijven, met tussen iepenstaken gespannen canvas en dekens als hun dak. Vader zei dat de stormwind een geest is die je opvreet, gevallen sneeuw die van de hopen wordt opgetild en weer gaat vliegen.

Toen zijn moeder hem het verhaal vertelde, glimlachte ze altijd als ze bij het stuk kwam over het kleine meisje dat zich nacht na nacht voor haar vader verstopte zodat hij haar noch het hondje kon vinden. Hij zei dat zijn moeder grinnikte wanneer ze het vertelde, zijn overgrootvader die over die hond droomde en dat er niets eetbaars te vinden was behalve de botten die de op aas beluste wolven lieten slingeren boven het gat dat hij had gegraven.

Dan viel vader stil. Dat deed hij altijd wanneer hij over zijn moeder praatte. Zijn stem werd zachter en hij mompelde in zijn handen. God nog an toe, zei hij dan, het was koud en de maanden kropen voorbij, het vlees was op en de gezinnen leefden van hoop, droog hout was nergens te vinden, hun vuurtjes waren armzalig, de onderaardse ruimten stonden vol scherpe rook. Meel, gedroogde bonen en erwten, veel meer was er niet. Ik ruik het, zei hij en dan legde hij zijn hand op de steen die hij voor mij had geplaatst en zei: Maar jij wilt vast en zeker weten wat er gebeurde met het kleine meisje dat mijn grootmoeder was. Dan wachtte hij, met een schuin oor naar de maan. Toen er geen antwoord kwam, ging hij verder.

Tja, zei hij, ze had één ding mogen uitkiezen om mee te nemen op de tocht naar Fort Macleod. Maar één ding, want er was weinig plaats op de huifkar voor wat niet essentieel was, en uit alle mogelijke dingen koos zij een jong hondje. Toen werd ze eind februari op een nacht wakker en merkte dat haar vader de hond stiekem de ladder probeerde op te krijgen, zodat hij hem bij haar uit de buurt kon doden, zo'n honger hadden ze. Het gepiep of gejam van het hondje maakte haar wakker en chagrijnig gaf haar vader het dier terug. Ze wist dat het hondje zou sterven als ze het ooit uit het oog verloor.

Ze droeg dat hondje van ladder naar gat, van gezin naar gezin, nacht na nacht, drie en soms twee stappen voor haar vader uit. Ze hield het ruim een maand in leven tot hun smeulende vuur eind maart werd opgemerkt door een groep langstreckende Cree die een dode gaffelantilope door hun rookgat lieten zakken. Drie keer brachten de indianen vlees, maar er werd niets gezegd, de gezinnen

kropen dicht opeen in hun holen en luisterden naar het zachte geluid van de hoeven van onbeslagen paarden in de sneeuw.

Wat er daarna gebeurde, hoe ze Fort Macleod wisten te bereiken na die winter van '87 in de Great Sandhills, werd nooit verteld. Hun voettocht in het voorjaar door het droge landschap waar de dinosaurusbotten als nachtmerries uit het zand groeiden, hun zwerftocht verder westwaarts door naamloze grassen die tot boven hun middel kwamen, de roofdieren en ratelslangen, waren niet de verhalen die hem kwelden. Het was dat kleine meisje, haar hondje en de vader die in het donker joeg. Als hij dat verhaal vertelde, moest hij altijd glimlachen.

Er waren nachten dat hij niet kon slapen en naar ons toe kwam, en nachten dat hij niet eens probeerde te slapen. Dan stond hij met dat geweer van hem onder de appelbomen en probeerde op de sterren te schieten. Hij mikte op de maan en probeerde die te vermoorden. Dan schreeuwde hij dingen over zijn zus, dat hij haar jaren geleden in de steek had gelaten toen hij voor zijn vader op de loop was gegaan en zijn moeder hem voor zonsopgang de deur uit liet glippen terwijl zijn vader sliep.

Vader en zijn verhalen over het verleden.

Ik herinner me de nacht dat ik begraven werd, herinner me de stenen en kiezels die op me vielen. Er was geen maan toen ik mijn lichaam achterliet en over het droge gras van de begraafplaats in de boomgaard ging. Ik stak met vader het grind over dat hij had gestrooid om het onkruid laag te houden in het voorjaar, de slaapmutsjes tussen het grind weken voor zijn laarzen uiteen. Ik ging van mijn graf naar het huis waar moeder lag te slapen. Toen ik haar daar zag, dacht ik: moederliefde is sterk en soms is de dood al liefde genoeg.

Moeders vader had zich opgehangen in hun schuur, omdat de gewassen op de akkers voor het derde jaar doodgingen en de laatste stierkalveren houttong kregen nadat ze de distels hadden gevreten die hij op de akkers bij elkaar had gezocht. Ze had haar vaders lijk boven de ratten zien schommelen die tevoorschijn waren gekomen om het handjevol graan op te vreten dat hij bitter in het rond had gestrooid, alsof hij wilde zeggen dat wat zij hadden waardeloos was, alleen maar goed voor ongedierte.

Maar moeder zei altijd tegen de jongens dat haar leven verpest was toen ze Elmer Stark voor het eerst met ferme pas over het

meetpad op de boerderij af zag komen waar zij en haar moeder, Nettie, op een man hadden gewacht in de jaren nadat haar vader gestorven was. Het duurde lang voor hij kwam. Elmer Stark. Lillian was al zeventien.

Er was nog een laatste dochter over wie ik vertelde, die ene die niet van moeder was. Die baby was ons halfzusje, geboren uit een vrouw die vader midden in de nacht meebracht om in moeders bed te bevallen. Nog een dochter, maar deze werd geboren terwijl moeder vloekte. Vader verbrandde die baby in de boomgaard, een meisje, net als Rose en ik. Ze stierf zonder dat iemand haar had gekend.

Ik noemde haar Sterrennacht.

Hoe het in de jaren daarna met de moeder verderging, weet ik niet.